

Kirjandus

VIII klass

1. Lugemine

Õppesisu	Õpitulemused
<p>1) Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.</p> <p>2) Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine.</p> <p>3) Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.</p> <p>4) Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut);</p> <p>2) loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist;</p> <p>3) tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega.</p>

2. Jutustamine

Õppesisu	Õpitulemused
<p>1) Loo jutustamine: jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine.</p> <p>2) Eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi.</p> <p>3) Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.</p>

3. Esitamine

Õppesisu	Õpitulemused
<p>1) Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida).</p> <p>2) Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja-vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) esitab peast laulu, luule- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;</p> <p>2) koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande.</p>

3) Laulu või lüületeksti esitamine peast. 4) Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu esitamine. 5) Kirjandusteost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.	
--	--

4. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Teose mõistmist toetavad tegevused</p> <p>1) Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.</p> <p>2) Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine.</p> <p>3) Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ja valiku põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.</p> <p>4) Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p>Teose/loo kui terviku mõistmine</p> <p>1) Tegelasel analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Tegelasel suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. Tegelasel sisekonflikti äratundmine.</p> <p>2) Tegelasel vahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine, suhete analüüs. Tegelasel tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasel rühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon.</p> <p>3) Erinevate teoste peategelasel võrdlemine.</p> <p>4) Kirjandusel tüüptegelasel.</p> <p>5) Sündmustel toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöo kirjeldamine.</p>	<p>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele;</p> <p>2) kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate;</p> <p>3) kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjus-tagajärge seoste üle;</p> <p>4) kirjeldab teksti põhjal tegelasel välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelasel omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasel, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest;</p> <p>5) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmustel, tegelasel, nende probleemidel ja väärtushoiakutel üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;</p> <p>6) leiab teksti kesksetel mõtteid, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte;</p> <p>7) otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse.</p>

Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine.
6) Sündmuste põhjus-tagajärg-seoste leidmine.
7) Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest.
8) Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

- 1) Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõttekorduste leidmine regilaulust. Rahvalauluelementide leidmine autoriluulest.
- 2) Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.
- 3) Luuleteksti tõlgendamine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.
- 4) Mõisted: epiteet, isikustamine, koomika, metafoor, kordus, piltluule, retooriline hüüatus, retooriline küsimus, stiil, sümbol, võrdlus.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

- 1) Müüdi tunnused. Tänapäeva folkloor ehk poploor.
- 2) Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teema arendus, kulminatsioon, lõpplahendus.
- 3) Muutuv ja muutumatu tegelane.
- 4) Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, draamatika tunnused. Romaani (erinevad liigid) ja novelli tunnused.
- 5) Ulme- ja detektiivromaanide tunnused.
- 6) Reisikirja olemus.
- 7) Luule vorm: värss, stroof. Oodi, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Motiivi olemus.
- 8) Tragöödia tunnused. Draamatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Intriigi olemus.
- 9) Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Õpilane:

- 1) tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;
- 2) selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude kujundlikkust ja tähendust;
- 3) mõtestab luuletuse tähendust iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Õpilane:

- 1) seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja draamatika, romaani, ja novelli, haiku ja vabavärsi ning tragöödia olemust.

<p>10) Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering.</p> <p>11) Mõisted: detektiivromaan, dialoog, dramaatika, dramatiseering, eepika, eepos, ekraniseering, haiku, intriig, jutustus, kompositsioon, kulminatsioon, lavastus, lüürika, monoloog, motiiv, müüt, novell, poploor, puänt, reisikiri, remark, repliik, romaan, sonett, stroof, stseen, tragöödia, ulmeromaan, vabavärss.</p>	
---	--

5. Omalooming

Õppesisu	Õpitulemused
<p>1) Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: ulme- või detektiivjutu, haiku või vabavärsilise luuletuse, näidendi, proosa- või luuleteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, tegelase seletuskirja, muudetud žanris teksti (nt luuletuse põhjal kuulutuse, uudisest jutustuse), lisatud repliikidega teksti, mina-vormis loo, detailide abil laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, loo ühest ja samast sündmusest traagilises ja koomilises võtmes, kirja teose autorile, teostest valitud ja kommenteeritud tsitaatide kogumiku, tsitaadi (moto) alusel kirjandi või muud sellist.</p> <p>2) Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöökirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti;</p> <p>2) kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi või arvustuse, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <p>1) Praktilised tööd: arvustus, ettekanded, lühiuurimus.</p> <p>2) IKT: teksti vormistamine (tekstitöötlus arvutil, blogimine), esitluse või video koostamine ja ettekandmine, infootsing, veebisuhtlus, kirjandusõppekeskkonnad.</p>